

Так, серйозні випробування випали на долю церков євангельських християн-баптистів, адвентистів сьомого дня, християн віри євангельської (п'ятидесятників) та ін., що перебували в стані глибокої кризи, зазнавали переслідувань з боку владних структур.

Останнє обумовило необхідність більш тісного єднання релігійних опозиційних течій і груп з іншими демократичними силами. Не випадково, один з відомих діячів церкви євангельських християн-баптистів П. Вінс увійшов до складу Української Гельсінської групи і відіграв важливу роль не лише в долі своїх єдиновірців, а й у розвитку демократичних тенденцій в Україні в цілому.

Таким чином, наявність опозиції в середовищі РПЦ, УГКЦ, інших релігійних течій у другій половині 50-80-х років можна вважати не лише реально існуючим фактом, а й з повним правом говорити про її велику і різнопланову діяльність, спрямовану на демократизацію релігійного життя в Україні, формування правової культури та духовності у співвітчизників.

ПРОБЛЕМА МЕНТАЛЬНОСТІ В СУЧАСНІЙ ІСТОРІОГРАФІЇ

Е. Кучменко (кафедра історії НаУКМА)

Ментальність — термін, яким “нова історична наука”, найбільш впливовий напрям сучасної закордонної історіографії, позначає головний предмет свого аналізу: соціально-психологічні установки, автоматизми та звички свідомості, засоби бачення світу, уявлення людей, які належать до тієї чи іншої соціально-культурної спільності. У той час, як усілякі теорії, доктрини й ідеологічні конструкції організовані у закінчені та продумані системи, ментальності дифузні розлиті в культурі та повсякденній свідомості. В цьому розумінні предмет вивчення історії ментальностей дещо зближується з предметом семіотики. Історія ментальностей розвивалась під впливом імпульсів, отриманих від етнології, культурної антропології і соціальної психології.

У 60-ті роки намітились три нових напрямки гуманітарного вивчення історії ментальностей, які багато в чому перегукуються і разом з тим вступають між собою в суперечність. Загальним для них була тенденція деідеологізації знання,

пошук уявлень і понять, які яскраво зумовлюють свідомість та поведінку людини, але які лежать начебто “нижче” пануючих ідеологічних систем. Цим самим створювались умови для вивчення прихованих пластів суспільної свідомості, особливо тісно пов’язаної з повсякденним життям людини, з її корінними життєвими орієнтирами. Тут виявляються інші, досі невідомі рівні історичних реалій, виходячи з яких слід шукати відповіді на питання, що пов’язані з поясненням не тільки художньої творчості, але й історичного процесу взагалі. На сьогодні у нас в країні проблема ментальностей — “біла пляма”. На Заході ця проблема є першорядною в історичній науці. Навколо вирішення цієї проблеми концентруються кращі сили французької школи “Анналів” і цілого ряду представників історіографії США, Англії, Італії, ФРН, Польщі. Вивчення ментальностей закономірний і логічний результат пошуків істориків сучасності. Намагання більш повніше і глибше розкрити рушійні сили економіки і суспільства привели істориків до усвідомлення необхідності проникнути у глибини духовного життя людей. Ця еволюція цілком зрозуміла, бо вивчення ментальностей зовсім не відволікає від соціально-економічних проблем, а ставить їх у більш ємкий, всеохоплюючий контекст. Тут проявляється намагання подолати той бар’єр, який існує між соціально-економічною історією, з одного боку, і історією духовного життя — з іншого. Під “дахом” “нової історичної науки” ховається широкий спектр теоретичних та методологічних орієнтацій — від марксистів і вчених, які в тій чи іншій мірі відчували на собі вплив ідей Маркса, до істориків, які дуже далекі від будь-яких симпатій до його вчення. Полемічне висловлювання ряду представників “нової історичної науки” проти марксизму можна вірно зрозуміти тільки у тому випадку, якщо враховувати, що їх мішенню є переважно вульгаризація марксизму, а не сам Маркс.

Інша течія наукової думки, яка вплинула на “нову історичну науку”, — структурна антропологія. Поняття “структури” як всебічної системи відносин у суспільстві, що охоплює усі рівні соціальної дійсності, стало одним із компонентів методології істориків ментальностей. Увага вчених зосереджена на вивченні повільних, підспудних змін, бо вони відрізняються надзвичайною стабільністю, зміни їх помітні лише при розгляді великих відрізків історії.

Серед причин, що наголошують на вивченні ментальностей, слід відмітити подальшу тенденцію сучасного знання до інтеграції, до міждисциплінарного дослідження. Такий міждисциплінарний підхід наштовхує деяких істориків на

необхідність розробки антропологічно орієнтованої історичної науки, яка зуміла розірвати вузькі рамки традиційних дисциплін, зробити суспільну людину фокусом свого вивчення.

ОРГАНІЗАЦІЯ ВИКЛАДАННЯ І РОЛЬ ІСТОРІЇ (З ДОСВІДУ ЄВРОПИ)

М. Кірсенко (кафедра історії НаУКМА)

Здається, наче просите пощади
в історії, що горда і німа.
Вона ж однак без вашої поради
вам вирок винесе сама.
Вона словесні розметає шати,
каміння лжі провиже, мов бурав.
Ви перед нею будете стояти
не в тогах слів, а в трусиках зі справ.

Василь Симоненко

1. Ефективність праці закладу залежить від дотримання певних засад утворення і функціонування його структурних підрозділів:

1.А. Логічна концепція і послідовне виконання її постулатів.

1.Б. Кваліфікований і психологічно сумісний постійний персонал.

1.В. Приміщення і фінансове забезпечення зацікавленості.

1.Г. Чітке формулювання завдань з урахуванням порад експертів.

1.Д. Довіра і взаєморозуміння між керівництвом і виконавцями.

1.Е. Розподіл обов'язків відповідно до компетентності фахівців.

1.Є. Рубіжний і фінальний контроль з оприлюдненням висновків.

1.Ж. Вмотивоване заохочення ретельності і сумлінності праці.

1.З. Радикальне виключення паразитизму і волюнтаризму.

1.И. Ліквідація зайвих ланок апарату поза сприянням навчанню.

1.І. Періодична і фіксована звітність перед цілою корпорацією.

2. Гуманітарна і суспільствознавча освіта передбачає гнучку взаємодію дисциплін культурологічного і політологічного циклів: